



**PROGRAMMA VAN MAATREGELEN BIJ  
ARCHEBO-RAPPORT 2019J181**

# **PROGRAMMA VAN MAATREGELEN LEUVEN – MINCKELERSSTRAAT**

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN,  
E. AUDENAERT & A. DOUCET

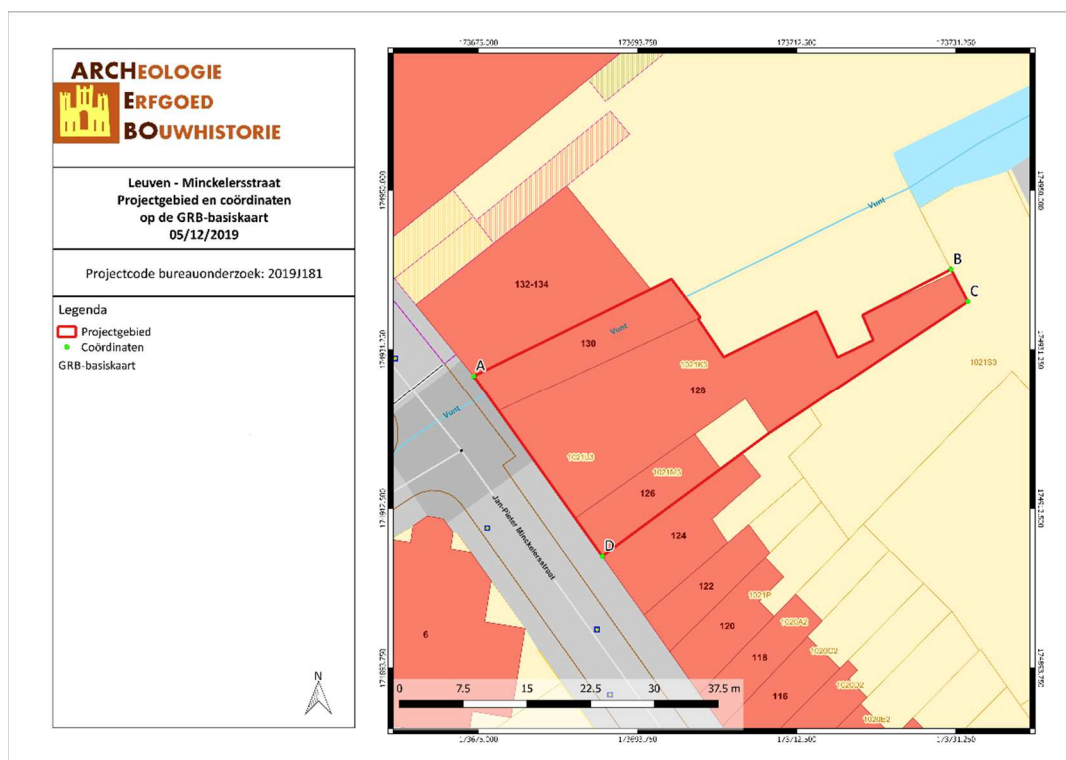
DECEMBER 2019

PROJECTCODE BUREAUONDERZOEK 2019J181

# 1 ALGEMEEN

## Administratieve gegevens / Technische Fiche

|                      |                                                     |        |            |
|----------------------|-----------------------------------------------------|--------|------------|
| Onderzoek:           | Programma van maatregelen.                          | Leuven | -          |
|                      | Minckelersstraat                                    |        |            |
| Opdrachtnemer:       | ARCHEBO bvba                                        |        |            |
|                      | Merelnest 5                                         |        |            |
|                      | 3470 Kortenen                                       |        |            |
| Projectleiding:      | Jan Claesen                                         |        |            |
| Erkend archeoloog:   | OE/ERK/Archeoloog/2015/00014                        |        |            |
| Locatie:             | Vlaams-Brabant, Leuven, Jan-Pieter Minckelersstraat |        |            |
|                      | 126-128-130                                         |        |            |
| Coördinaten :        | A                                                   | X      | 173674.447 |
|                      |                                                     | Y      | 174928.099 |
|                      | B                                                   | X      | 173730.667 |
|                      |                                                     | Y      | 174940.684 |
|                      | C                                                   | X      | 173732.648 |
|                      |                                                     | Y      | 174936.901 |
|                      | D                                                   | X      | 173689.584 |
|                      |                                                     | Y      | 174906.857 |
| Kadastrale percelen: | Leuven, afdeling 1, sectie A, perceelnummers        |        |            |
|                      | 1021K3, 1021L3, 1021M3 en 1021T3 (deel)             |        |            |



Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2019)

## 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

### Gemotiveerd advies

Het gemotiveerd advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek (projectcode 2019J181). De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, en wat hun uitvoeringswijze is.

Het uitgevoerde vooronderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen zijn geraadpleegd. Tot op heden werd enkel een bureauonderzoek uitgevoerd.

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige woning mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog.

Het bureauonderzoek toonde aan dat het terrein sinds de eerste helft van de 20<sup>ste</sup> eeuw bebouwd is. We kunnen spreken van een lage densiteit van bebouwing in het gehele projectgebied. De bodemopbouw van het terrein is gekarakteriseerd als OB. Het terrein ligt in de Vunt- en de Dijle-vallei. De Vunt stroomt door het noorden van het terrein, de Dijle stroomt ca. 50m ten noorden van het projectgebied. Het terrein ligt volgens het Digitaal Hoogtemodel tussen ongeveer 18 en 20 meter boven de zeespiegel.

Gezien de topografische ligging in een natte beekvallei is er geen specifieke verwachting naar Steentijd, gezien deze natte ligging niet interessant was voor steentijdkampementen. De aanwezig van Steentijd kan echter nooit volledig uitgesloten worden. Door de ligging van het projectgebied binnen de historische stadsmuren van Leuven, is er wel een verwachting naar archeologische waarden vanaf de Volle – Late Middeleeuwen.

Omwille van de bebouwing is een veldkartering niet mogelijk. Na het slopen van de gebouwen is dit eveneens weinig zinvol.

Verder is de mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen en archeologische vondsten op het terrein niet van die aard dat geofysisch onderzoek de aan- of afwezigheid van een waardevolle archeologische site kan bevestigen of uitsluiten.

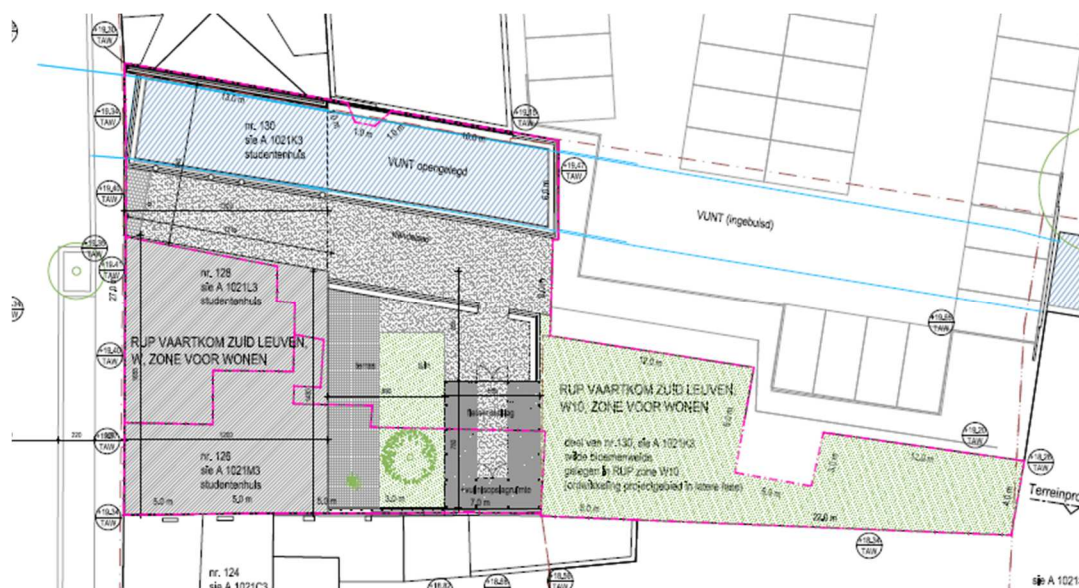
Landschappelijk booronderzoek is in dit geval niet aangewezen, de bodemopbouw kan beter bestudeerd worden aan de hand van proefputten. Aangezien er geen specifieke verwachting is naar Steentijd, is het uitvoeren van een verkennend en waarderend booronderzoek niet nodig.

Er wordt geopteerd voor twee **proefputten**. De locaties werden vastgelegd op basis van de analyse van historische, cartografische en iconografische bronnen.

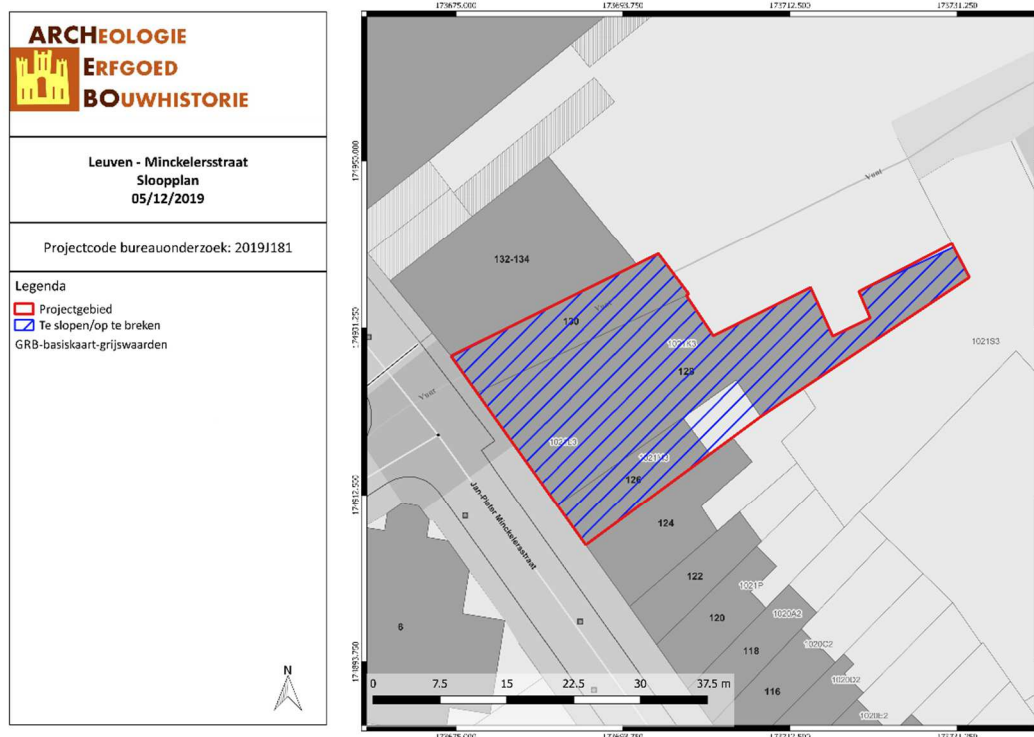
Indien er tijdens het proefputtenonderzoek archeologische waardevolle sporen worden aangetroffen, kan dit onderzoek gevolgd worden door een eventuele **opgraving**.

## Aanleiding van het vooronderzoek

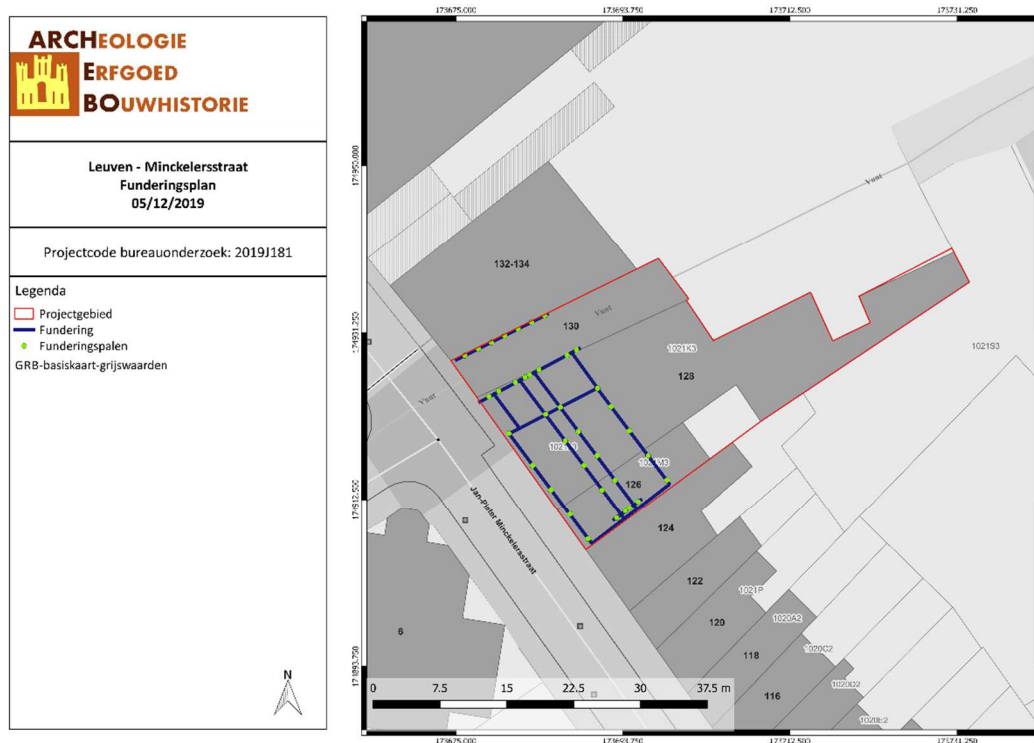
Naar aanleiding van een omgevingsvergunning heeft ARCHEBO bvba een archeologienota opgemaakt voor het terrein ter hoogte van Jan-Pieter Minckelersstraat 126, 128 en 130 in Leuven (Vlaams-Brabant). Binnen het projectgebied zal de opdrachtgever de huidige bebouwing en constructies slopen en verhardingen opbreken. Vervolgens zal een nieuw gebouw opgetrokken worden. Achter het nieuwe gebouw zal een terras aangelegd worden en worden een tuin, fietsenstalling en vuilnisopslagruimte voorzien. Langs het gelijkvloers zal een wandelpad lopen dat leidt naar de tuinzone en fietsenstalling. De Vunt zal binnen het projectgebied weer opgelegd worden. Het noordoostelijke deel van het projectgebied zal bestaan uit een wilde bloemenweide. Het projectgebied ligt binnen de historische stadskern van Leuven (vastgestelde archeologische zone) en is ca. 786,36 m<sup>2</sup> groot.



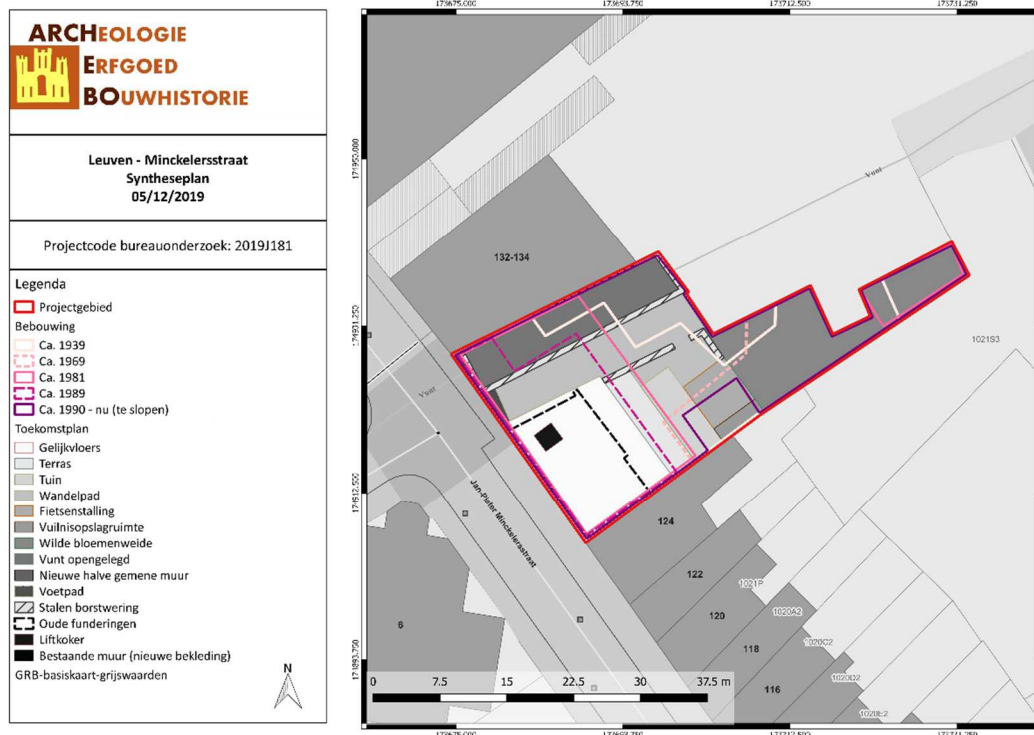
Figuur 2: Inplantingsplan (Jaspers – Eyers Architects NV, 2019)



*Figuur 3: Sloopplan (ARCHEBO bvba, 2019)*



*Figuur 4: Funderingsplan (ARCHEBO bvba, 2019)*



Figuur 5: Syntheseplan met aanduiding historische bebouwing en toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019)

## Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Voor het bureauonderzoek werd gebruik gemaakt van zo veel mogelijk beschikbare bodemkaarten, geologische kaarten, historische kaarten en archeologische gegevens. Het onderzoek toonde aan dat het plangebied waardevolle archeologische resten zou kunnen bevatten onder de vorm van sporensites.

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het projectgebied bebouwing aanwezig was vanaf de eerste helft van de 20<sup>ste</sup> eeuw tot heden. Historisch gezien kunnen we voor het projectgebied dan ook spreken van een lage densiteit aan bebouwing.

In de dichte en ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. Het betreft sporen van de stadswal uit de Volle Middeleeuwen (CAI 833), een Laatmiddeleeuwse kruik in blauwgrijs aardewerk (CAI 150678), sporen van één van de 11 poorten van de stadsomwalling uit de Volle Middeleeuwen (CAI 208935, 208936, 208942), sporen van één groot 18<sup>de</sup>-eeuws huizenblok dat bestond uit 4 tot 7 particulieren gebouwen, centrerend rond 2 tot 3 binnenkoeren (CAI 212750), sporen van de Laatmiddeleeuwse (tweede) stadsomwalling van de stad Leuven (CAI 207249), sporen van een Laatmiddeleeuwse stadspoort en van een Laatmiddeleeuwse waterpoort, die beide deel uitmaakten van de tweede stadsomwalling (CAI 207254 en 207255), 16<sup>de</sup>-eeuwse aardewerk scherven (CAI 150220), Middeleeuwse kuilen, muren en greppels (CAI 219490), een Laatmiddeleeuwse mozaïekvloer (CAI 150677), sporen van een Laatmiddeleeuws klooster (CAI 150555), twee houten palen uit de Late Middeleeuwen (CAI 150675), de Sint-Geertruikerkerk, sporen van een Laatmiddeleeuwse abdij, Laatmiddeleeuwse graven en kistgraven uit de Volle Middeleeuwen (CAI 161519), sporen van een niet-nader gedateerde waterput (CAI 150558), het Laatmiddeleeuws begijnhof (CAI 165401), meerdere bakstenen funderingen, een waterput en een pad in kasseien (niet nader gedateerd; CAI 210754), militaire broodovens en openbare entrepots uit de 18<sup>de</sup> eeuw en resten van een gas- en een zeepfabriek uit de 19<sup>de</sup> eeuw (CAI 221025), niet nader gedateerde bakstenen kademuren (CAI 207173), bakstenenmuurrestanten uit de Nieuwste Tijd (CAI 210770), sporen van een hertogelijke banmolen uit de Volle Middeleeuwen (CAI

162433), een Laatmiddeleeuwse kuil en greppel (CAI 211281) en een 18<sup>de</sup>-eeuwse imposante muur (CAI 160514).

#### *Randvoorwaarden*

Het betreft een uitgesteld onderzoek aangezien de bestaande bebouwing in eerste instantie gesloopt moet worden vooraleer archeologisch onderzoek mogelijk is. De nutsleidingen zijn eveneens nog aanwezig en bevinden zich op een ongekende locatie en houdt hierdoor een veiligheidsrisico in. De sloop (werken aan de fundamenteën, onder het maaiveld) van de aanwezige bebouwing mag enkel uitgevoerd worden onder begeleiding van een erkend archeoloog. Tevens is het momenteel niet mogelijk om met een graafmachine ter plaatse te geraken.

#### **Vraagstelling & onderzoeksdoelen**

Doelstelling van een vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefputten en proefsleuven is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het onderzoeksgebied, op welke diepte deze aanwezig zijn en het potentieel op kennisvermeerdering bepalen. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van de versturende impact van de geplande werken op het onderzoeksgebied.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Zijn er nog archeologisch relevante niveaus aanwezig?
- Vanaf wanneer kwam het terrein in gebruik? Welke sporen zijn hiervan terug te vinden en op welke diepte? Hoeveel archeologische niveaus zijn er aanwezig? En hoe onderscheiden ze zich?
- Kan er een uitspraak gedaan worden over de indeling van de stad op deze plaats?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de aard, omvang, datering en bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische resten?
- Kunnen er structuren aangeduid worden? Wat is hun onderlinge samenhang?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefputten een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de bewoners gedurende hun gebruikperiode?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de ontwikkeling van Landen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoek is succesvol indien aan al deze vragen een gepast antwoord kan gegeven worden.

## Onderzoeksstrategie, onderzoeksmethode & technieken

### a) Onderzoeksmethode

Er wordt een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem voorgesteld dat bestaat uit volgende onderzoeksmethodes:

- Proefputtenonderzoek
- Proefsleuvenonderzoek

Er wordt geopteerd voor een proefsleuven en -puttenonderzoek om voor een volledige evaluering van het projectgebied te zorgen.

- Is het **MOGELIJK** deze methode toe te passen op het terrein? Ja.
- Is het **NUTTIG** deze methode toe te passen op het terrein? Ja, een proefsleuvenonderzoek is het middel bij uitstek om het bestaan van een mogelijke archeologische sporensite aan te tonen.
- Is het overdreven **SCHADELIJK** voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein? Neen.
- Is het **NOODZAKELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)? Ja.

### b) Onderzoekstechnieken

Er wordt geopteerd voor 2 **proefputten**. De locaties werden vastgelegd op basis van de analyse van historische, cartografische en iconografische bronnen. In deze proefputten wordt de verticale en horizontale omvang van de stedelijke context geanalyseerd. Ook de aard, datering en waarde van deze context worden bestudeerd, evenals hun relatie met het landschap en de impact van de geplande werken.

Bij het bepalen van de methode en technieken worden volgende keuzes gemaakt afhankelijk van het vooronderzoek:

- Omvang van de putten
- Diepte van de putten
- Aantal putten
- Inplanting van de putten

De keuze is verder afhankelijk van volgende parameters:

- Aard ondergrond
- Doelstellingen onderzoek
- Verwachte sporen- en vondstendensiteit
- Terreingesteldheid

De concrete uitvoer van het onderzoek gebeurt conform de technische bepalingen voorgeschreven in de Code van de Goede Praktijk (8.6.3: Technische bepalingen).



Figuur 6: Proefputtenplan op satellietbeeld (ARCHEBO bvba, 2019)

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

#### 1. Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

#### 2. Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

#### 3. Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van één of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

### Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn.

### 3 FIGURENLIJST

|                                                                                                        |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Figuur 1: Situering van het projectgebied op het GRB (Geopunt, 2019) .....                             | 2 |
| Figuur 2: Inplantingsplan (Jaspers – Evers Architects NV, 2019) .....                                  | 4 |
| Figuur 3: Sloopplan (ARCHEBO bvba, 2019).....                                                          | 5 |
| Figuur 4: Funderingsplan (ARCHEBO bvba, 2019).....                                                     | 5 |
| Figuur 5: Syntheseplan met aanduiding historische bebouwing en toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2019) ..... | 6 |
| Figuur 6: Proefputtenplan op satellietbeeld (ARCHEBO bvba, 2018) .....                                 | 9 |